

Оксана ПАЛАМАРЧУК СЬОМА “MUSICA GALICIANA” у РЯШЕВІ

Міжнародні наукові конференції “Musica Galiciana” – досконалий приклад прагнень до взаємопізнання, взаєморозуміння і взаємоповаги між народами.

Цю типово наукову імпрезу, присвячену музичній культурі Галичини, започатковано у квітні 1995 р. в місті Ряшеві (ПНР).

Ініціатором і дотеперішнім організатором, активним учасником у дослідницькій тематиці є професор Вищої педагогічної школи у Ряшеві доктор мистецтвознавства Лешек Мазепа.

Значне зацікавлення викликала вже перша сесія (“Музична культура Галичини в контексті польсько-українських взаємин і мистецьких схрещень від п'ястовсько-княжої доби до 2000 року”): видрукувані згодом реферати конференції серйозно поповнили обшири наукової музикознавчої думки. Тепер же матеріали конференцій уже в ширшому, ніж реферати, обсязі, виходять друком по чергово польською і українською мовами.

У роках 1995, 97, 99-у конференції періодично змінювали свої адреси. Організовані Жешувським музичним товариством, вони відбувались на базі кафедри Інституту музики Вищої педагогічної школи в Ряшеві.

У вересні 1996 р. друга сесія “Musica Galiciana” відбулась в Івано-Франківську у Прикарпатському університеті ім. Василя Стефаника і (частково) у Львівській музичній академії ім. Миколи Лисенка. Учасників четвертої конференції (1998) приймав Педагогічний університет ім. Івана Франка у Дрогобичі, а через рік музикознавці зібрались у місті давніх мистецьких традицій, що дало світові чимало визначних діячів культури, в чарівній Колодії.

Тематика сьомої (26-27 квітня 2001 р., м.Ряшів, Польща) конференції стосувалась визначного ювілею: “225-річчя музичного театру у Львові: 1776-2001”. Організатори зосередили свою увагу на періоді, коли тісно переплітались інтереси й діяльність музикантів та митців трьох культур: австрійської, польської та української.

Понад 20 доповідей виголосили музикознавці Києва та Львова (Україна), Варшави, Вроцлава, Кракова, Ряшева (Польща), Хемніца (Німеччина).

Постановки опер в Австрійському театрі (1776-1872) досліджувала Тереза Мазепа (Ряшів). Вона зосередила увагу не лише на творчості окремих митців і репертуарі, а й вела мову про політичне та економічне становище, в якому працював цей театр.

Відкриттям для присутніх (а зібрались переважно фахівці) став реферат професора Марії Загайкевич (Київ). Посилаючись на не відомі учасникам першоджерела, професор подала назви балетних вистав, які йшли, як виявляється, уже в перших роках існування Львівського професійного театру, і зробила стислий аналіз творів, розглянула досягнення їхніх авторів та виконавців. Якщо в кінці XVIII ст. “балети” з'являлися за рахунок гастролерів, то в перші роки XIX ст. мистецтвом хореографії вже захоплювалися самі артисти Львівського театру. Дослідниця звернула увагу, що в деяких виставах, як приміром “Сирени Дністра”, поставленій 1814 р., був і український танець.

Вища Педагогічна Школа у Ряшеві
Інститут Музики ВПШ
Відділ Досліджень Музичної Культури
Етнічного Пограниччя Інституту Музики ВПШ
Ряшівське Музичне Товариство
Кафедра Історії Музики Львівської Державної
Музичної Академії ім. М. В. Лисенка

VII. МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

MUSICA GALICIANA

п.н. “Музична культура Галичини
в контексті польсько-українських
взаємин (від п'ястовсько-
князівської доби до 2000 року)”

присвячена
225-річчю музичного театру у
Львові

*

П Р О Г Р А М А

*

* *

Ряшів 26 – 27 квітня 2001
(Зал Інституту Музики –
палац Любомирських: вул Декерта. 2)

Надзвичайно цікаву тему порушила Ольга Осадца: “Львівські видання оперних лібрето в XIX і початку XX ст. у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. Василя Стефаника НАН України”. Дослідниця відшукала й опрацювала кілька десятків таких лібрето, написаних польською мовою, і лише зрідка подибуємо українські тексти. Відкриває цей список лібрето “Чарівної флейти” В.-А. Моцарта, датоване 1792 р.

Музикознавці проаналізували й репертуар повоєнного (після Другої світової війни) періоду. Любомира Ярославич (Львів) охопила проблеми українського репертуару 50-60-х років XX ст. Професор Любов Кияновська (Львів) розкрила соціокультурологічні аспекти української опери в післявоєнний період. Марина Черкашина-Губаренко (Київ) докладно проаналізувала три редакції й “долю” (щасливу і не надто) постановок трьох опер Віталія Губаренка у Львові.

Тему музичного виконавства у львівських театрах розробили Лешек Мазепа і Мажена Любовецка (Ряшів). Л.Мазепа давно збирає матеріали про диригентів львівських театрів. На сьомій “Galiciani” він подав нові матеріали, що стосувалися приїжджих та місцевих маестро – творців театральної культури Львова.

На творчість митців, які у 1880-1900 рр. працювали у Львівському театрі (дебютували тут, здобували славу, а згодом, як поталанило, прикрасили не одну європейську сцену) акцентувала увагу Мажена Любовецка.

“Гастролі Львівського театру” – такою назвою можна об’єднати кілька виступів. Зокрема, Йоанна Пацан (Краків) докладно проаналізувала гостьові виступи львів’ян на краківській сцені у 1875-1900 рр. На жаль, вона обмежилась лише польським репертуаром, хоча на той час афіша Скарбківського театру налічувала поважний європейський репертуар, що дає можливість припускати наявність цих назв на гастрольній краківській афіші.

Дослідниця з Перемишля Ольга Попович опрацювала усі доступні в її місті матеріали про виступи львів’ян. До Перемишля театр виїжджав рідше, причиною чого була відсутність відповідного приміщення. “Оплески “Львівській “Кармен” на краківській сцені” упродовж 30-ліття (1884-1919) – тема Малгожати Возної-Станкевич (Краків). Вибравши одну виставу, дослідниця докладно розглянула окремі постановки – режисерські концепції та акторську гру.

Про тріумфи та невдачі, “драматургію” афіші, відгуки й оцінку критики йшлося у доповіді Тамари Гнатів (Київ) “Гастрольна “Одісея” Львівського театру на Київській сцені”.

Історію створення, сценічну біографію першої опери Владислава Желенського “Конрад Валленрод” висвітлила Єва Вернер (Вроцлав).

Стефанія Павлишин (Львів) “відкрила очі” багатьом присутнім на українського композитора – автора опери

“Роксолана” Дениса Січинського. Свій реферат вона доповнила музичними ілюстраціями.

“Вагнер завжди був популярним у Львові. Символічно, що і при закладанні наріжного каменя перед будівництвом 1900 р. теперішнього Оперного театру звучав “Хор пілігримів” з його опери “Тангойзер”, – так розпочала свій виступ Ягна Даньковська (Варшава). Опері Вагнера у Львові справді ставили постійно, тож дослідниця зосередилась на публікаціях у пресі львівських музикознавців, їхній оцінці музики композитора-новатора й аналізі постановок його творів.

“Львівський театр за часів Тадеуша Павліковського (1900-1906) у контексті міжнародних взаємин” – таку тему запропонувала Алла Терещенко (Київ).

Доповідь Гельмута Льоса (Хемніц) повернула конференцію в дещо інше “русло”. Музикознавець з Німеччини зосередився на темі “Формування та значення оперних і концертних будівель у XIX столітті”. Мова, звичайно, йшла про найвишуканіші, до їх числа увійшли і два львівські театри: Скарбківський і Оперний. Свій виступ доповідач проілюстрував слайдами з архівів.

Гірка й невеселе відчуття викликала доповідь Валентини Венгжин-Клісовської (Вроцлав). Вивчаючи фонди Львівських бібліотек і архівів (зокрема театральних), вона дійшла висновку, що ситуація не надто приваблива. Тривожна нота зазвучала в самій назві – “Бібліотеки Львівських театрів – розпорошення, знищення та сучасний стан”. Простежила дослідниця це розпорошення від часів Войцеха Богуславського (1795-1799) і дотепер. Сенсаційна заява про виявлення архіву Львівського театру (650 одиниць) в Катовіцах зацікавила усіх присутніх і дещо поліпшила їхній настрій.

Малодосліджені матеріали про діяльність Львівського театру у міжвоєнний період та роки німецької окупації (1941-1944) знайшли розкриття в доповідях Єви Нідецької та авторки цих рядків і мали достатній резонанс на конференції. Обізнана з матеріалами архівних документів і літературою бібліотек, знаю, що дослідження названих періодів мають великі прогалини. Якщо діяльність театрів у 30-ті роки досить докладно вивчала Єва Нідецька, то будь-яку розмову про культурне життя в роки німецької окупації дотепер просто забороняли. Свій виступ я побудувала на підставі докладних рецензій, які з’являлися (відразу після прем’єри) у львівських часописах. Це фактично була стисло зреферована частина книжки “...А музи не мовчали”, виданої у Львівському видавництві “Зерна” 1996 р.

Конференції “Musica Galiciana” присвячені дослідженням музичної культури в різних аспектах: творчості, виконавства, музичного виховання, критики, музикознавства, етномузикології, музичної писемності тощо. Широка тематична амплітуда дала змогу пошуковцям відкривати й осягати теми або призабуті, або маловідомі чи донедавна заборонювані існуючими режимами, зокрема на терені Західної України.